

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III'

Σύνδρομη ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπιτ. τῆς Λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

2 Δεκεμβρίου 1884

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΠΕΝΑΝ

«Ἐγεννήθη, ὦ γλαυκῶπις θεά, ἐκ βαρβάρων γονέων, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων Κιμμερίων τῶν οἰκούντων ἐν περαλίᾳ θαλάσσης ἀγρίας, βραχῶδει καὶ ὑπὸ τῶν καταγίδων πλητομένη. Οἱ κάτοικοί της μίλις ἔχουσι ἰδέαν τοῦ ἡλίου ἄνθη των εἶνε τὰ θαλάσσια φυτὰ καὶ τὰ

φυκὰ καὶ τὰ κεχροματισμένα κογχύλια, τὰ ἐν τῷ βυθῷ τῶν μονήρων ὄρμων της εὐρισκόμενα. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τὰ σύννεφα φαίνονται ἄχρσα, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ χαρὰ εἶνε θλιβερὰ πως ἄλλὰ πηγαί ψυχροῦ ὕδατος ἀναβρῦουσιν ἐκ τῶν βράχων καὶ οἱ ὄφθαλμοὶ τῶν κορῶν της ἁμοιάζουσι πρὸς

τὰς πηγὰς ταύτας, ἐν αἷς ἐγκατοπτρίζεται ὁ οὐρανός...

«Οἱ πατέρες μου, ὅσον μακρὰν καὶ ἄν ἀνέλθω, εὐρίσκω ὅτι ἐπεχείρουν πλοῦς εἰς θαλάσσας, τὰς ἰποίας δὲν εἶδον οἱ Ἀργοναῦται σου. Βρέφος ὢν ἤκουσα ἄσματα τῶν πολικῶν ἐκδρομῶν. Ἐβαυκαλήθην μὲ τὴν ἀνάμνησιν πλεόντων πάγων, θαλασσῶν ὀμιχλωδῶν γάλακτι προσομοίων, νήσων καταμέστων πτηνῶν ἄδόντων, ἀνιπταμένων ὁμοῦ ἀπάντων καὶ ἐπίσκοτιζόντων τὸν οὐρανόν.»

Ταῦτα λέγει πρὸς ἄλλοις ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Βίου τοῦ Ἰησοῦ* ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ καὶ παραδόξῃ « Προσευχῇ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως », τὴν ὁποίαν ἀπέτεινεν «ὅτε ἐγένετο ἄξιος νὰ νοήσῃ τὴν τελείαν Καλλονήν».

Ὁ πατὴρ τοῦ Ρενάν ἦτο ναυτικός ἐκ Τρεγγιέ τῆς Βρετάνης καταγόμενος, ὅτε δὲ ὁ μέλλων μέγας συγγραφεὺς ἐγεννήθη — 27 Φεβρουαρίου 1823 — ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ εὐρίσκειτο ἐν καταστάσει παραπλησίᾳ τῇ ἐνδεΐᾳ. Ἡ κατάστασις αὕτη ἐδεινώθη ὅτε ἐπνίγη ὁ πατὴρ ἐν μακρινῷ ταξειδίῳ. Τότε ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἐρνέστου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν σχολείου τινός, ἐν ᾧ ὁ ἄλλος υἱὸς εἰσῆλθεν εἰς τραπέζικόν κατάστημα καὶ ὁ τελευταῖος ἤρξατο τῶν σπουδῶν του ἐν τῇ μικρᾷ ἱερατικῇ σχολῇ τοῦ Τρεγγιέ.

Τρία ἔτη διήνυσεν ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ μορφούμενος. Οὐδεὶς θὰ ἐπίστευέ ποτε ὅτι ὁ Ἐρνέστος Ρενάν ἦτο προωρισμένος δι' ἄλλο τι ἐκτὸς τοῦ ταπεινοῦ καὶ εἰρηνικοῦ ἔργου τοῦ ἔφημερίου ἐν μικρῷ χωρίῳ. Καὶ ὅμως ἄλλως ἐδοξε τῇ τύχῃ. Ὁ μέλλων περιώνυμος ἀρχιεπίσκοπος Ἀυρηλίας Δουπανλού, ἀπλοῦς τότε ἀββάς ὢν, ἀλλὰ διαφλεγόμενος ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου, ὅστις μέχρι τέλους τοῦ βίου του ἐθέρμαινεν αὐτόν, δραστηρίως ἐφρόντιζε τότε νὰ περισυλλέγῃ πανταχόθεν τῆς Γαλλίας τοὺς διαπρέποντας μαθητάς ὅπως καταστήσῃ αὐτοὺς ἐπιφανεῖς ἱερεῖς. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἐρνέστου μετὰ τοιαύτης εὐφημίας ἐμνημονεῦθη ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν, ὥστε εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Δουπανλού, ὅστις μετὰ τινὰς περὶ τοῦ νεαροῦ μαθητοῦ πληροφορίας ἐχορήγησεν αὐτῷ ὑποτροφίαν διὰ μεγαλητέραν ἱερατικὴν σχολήν. Ἡ οἰκογένειά του τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο εὐτύχημα ἐδέξατο μετὰ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. «Δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ σκεφθῶμεν, γράφει ὁ Ρενάν. Εἶχονμεν διακοπὰς, καὶ εἶχον μεταβῆ εἰς γειτονικὸν χωρίον ὅπου κατόκει εἰς τῶν συμμαθητῶν μου. Τῇ 4 ὥρα μετὰ μεσημβρίαν ἠλθέ τις καὶ μ' ἐζήτησε. Τὴν ἐπιστροφὴν ἐκείνην ἐνθυμοῦμαι ὡς νὰ ἐγένετο χθές. Ἐπρεπε νὰ ὁδοιπορήσωμεν ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν πεζῇ, διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν. Οἱ κώδωνες τῶν πέριξ ἐκκλησιῶν κρουόμενοι τὴν ὥραν τοῦ ἑσπερινοῦ διέχεον εἰς τὸν ἀέρα γαλήνην τινὰ καὶ ἠδεῖαν μελαγχολίαν, εἰκόνα τοῦ βίου ὃν διὰ παντὸς ἔμελλον ν' ἀπολίπω...»

Πολλάκις βεβαίως θὰ ἀνελογίσθη ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀυρηλίας τὴν μοιραίαν ταύτην ὑποστήριξιν, ἣν παρέσχεον ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς ἐκεῖνον, ὃν βραδύτερον ἐθεώρησεν ὡς τὸν χεῖριστον ἐχθρὸν τῶν τιμαλφεστάτων καὶ ἱερωτάτων αὐτῷ.

Μετὰ τρία ἔτη εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱεροσπουδαστήριον τοῦ Ἰσοῦ, ἐν ᾧ ἐδιδάσκετο ἡ φιλοσοφία. Ἐν τούτῳ κατηρτίσθη ἐπιστημονικῶς ὁ Ρενάν, ἐγκύπτων εἰς τὴν μελέτην ἐντόνως, καταπιβρώσκων τόμους ἐπὶ τόμοις. Λέγεται δ' ὅτι εἰς τῶν διδασκάλων τῆς σχολῆς ἐκείνης πτοηθεὶς ἐκ τῆς ἠδονικῆς περὶ τὴν σπουδὴν μανίας τοῦ ἱεροσπουδαστοῦ, καὶ οἰοεὶ ὑπὸ ἐκλάμψεώς τινος περὶ τοῦ μέλλοντος φωτισθεὶς, εἶπεν αὐτῷ :

— Δὲν εἶσαι χριστιανός!

Ἐκ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς τοῦ Ἰσοῦ μετέβη εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου, ἐξ ἧς ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἱερεὺς. Ἐν αὐτῇ ἐγένετο ὁ προσφιλέτης μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Χιρ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐδιδάχθη τὴν ἑβραϊκὴν, ἐν αὐτῇ δὲ καὶ ἡ φιλοπονία του ἀνῆλθεν εἰς τὸν ὕψιστον αὐτῆς βαθμόν. « Τὰ ἔτη ἐκεῖνα τῆς ἐργασίας, γράφει ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, μόνον πρὸς σφοδρὰν ἐγκεφαλίτιδα δύναμαι νὰ συγκρίνω, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς ἐσταμάτησαν ἐν ἐμοί ».

Κατὰ μικρὸν δὲ ἡ πίστις ἐγκατέλειπεν αὐτόν. Εἰλικρινῆς ὅμως ὢν καὶ εὐθὺς καὶ μὴ ἀνεχόμενος νὰ φορῇ τὸ βάρος τοῦ ἱεροσπουδαστοῦ ὑποκριτικῶς ἐνῷ ἡ ἀμφιβολία ἐνεφάλευεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ ἐκδυθῇ αὐτό, καὶ τῇ 6 ὀκτωβρίου 1845 ἀπελθὼν τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου μετέβη εἰς μικρὸν τι ἐγγὺς ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ ἐνοικίασε δωμάτιον.

Εὐρέθη δ' αἶφνης μόνος, ἔρημος, ἄνευ προστασίας, ἄνευ πόρου ζωῆς· ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐζήσεν ἰδιαιτέρα παραδίδων μαθήματα. Ἀλλὰ τάχιστα ἐπῆλθεν αὐτῷ ἀρωγὸς ἡ ἀδελφὴ του — ἐκείνη εἰς ἣν ἀφιέρωσε τὸν *Βίον τοῦ Ἰησοῦ* καὶ θερμῶς ἐθρήνησε θανοῦσαν — ἥτις καὶ ἠθικῶς ἀνεκούφισεν αὐτόν κατανοήσασα τὴν ἐσωτερικὴν κρίσιν ἣν διήρχετο, καὶ συμβουλεύσασα αὐτῷ ν' ἀκούσῃ μόνης τῆς συνειδήσεώς του τὴν φωνήν, καὶ ὑλικῶς δούσα εἰς αὐτόν καιρὸν νὰ παρασκευασθῇ πρὸς ἐξετάσεις. Μετὰ τρία ἔτη ἐπρώτευσεν ἐν διαγωνισμῷ ὑψηλείας τῆς φιλοσοφίας, τῷ δὲ 1849 συνέγραψεν ὑπόμνημα περὶ τῆς μελέτης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸν μεσαιῶνα, τυχὸν τοῦ βραβείου τοῦ Ἰνστιτούτου. Τῷ 1856 ἐξελέχθη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν ἀντικαταστήσας τὸν Thierry. Συνειργάζετο τότε ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων* καὶ τῇ *Ἐπιθεωρῆσει τῶν δύο κόσμων*, καὶ πολλὰ δ' ἄλλα ἐδημοσίευσεν ἔργα, ἐν οἷς καὶ μετάφρασιν τοῦ Βιβλίου τοῦ Ἰωβ ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ.

Τῷ 1860 ἐστάλη εἰς Συρίαν ὅπως περισυναγάγῃ τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου φοινικικοῦ πολιτι-

μοῦ, μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῷ Collège de France· ἀλλὰ παυθεὶς κατόπιν θορυβωδῶν διαδηλώσεων τῶν κληρικοφρόνων ἐδημοσίευσε τῷ 1863 τὸ περιλάλητον αὐτοῦ σύγγραμμα ὁ Βίος τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς ὑψίστην φιλολογικὴν περιωπὴν, καὶ εἶτα τοὺς Ἀποστόλους, τὸν Ἁγιὸν Παῦλον, τὸν Ἀντίχριστον καὶ πολλὰ ἄλλα ἔξοχα ἐπὶ εὐρυμαθεῖα καὶ καλλιτεχνίᾳ ἔργα.

Διότι ὁ Ῥενάν πρὸς τῆ σοφίᾳ κέκτηται καὶ τὸ χάρισμα τῆς καλλιτεχνίας ἐν τῷ λόγῳ τοῦτο μάλιστα εἶνε καὶ τὸ ἐξέχον αὐτοῦ προσόν· αἱ φιλοσοφικαὶ του ἰδέαι οὐχὶ σπανίως παρέχουσι τρωτὰ μέρη πρὸς τὴν κριτικὴν, αἱ δὲ φιλολογικαὶ του γνώσεις ἔστιν ὅτε ἐξελέγχονται ἀμοιροῦσαι βάθους, ἀλλ' εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ μελωδικὴ μαγεῖα τοῦ ὕφους του ἀναδεικνυσιν αὐτὸν τὸν καλλιπεστάτον τῶν συγχρόνων γάλλων λογογράφων.

Τῷ 1871 ἐξελέχθη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ὁ δὲ Δουπανλοῦ μέλος ὦν αὐτῆς, διαμαρτυρηθεὶς ἐντόνως διὰ τὴν ἐκλογὴν « τοῦ ἀπίστου » ὑπέβαλε παταγωδῶς τὴν παραίτησίν του.

Ὁ Ῥενάν διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ κηρύττει τὴν ἔρησιν πρὸς τὴν πίστιν, οὐχὶ ὅμως σαρκαστικῶς ὡς ὁ Βολταῖρος ἀλλὰ μελαγχολικῶς· δὲν εἶνε τραχὺς εἰς τὰς ἰδέας του ὅπως οὐδὲ εἰς τὸ ὕφος του· καταδικάζει τὰ συστήματα, ἀλλ' ἔπειτα τὰ λυπεῖται· πλήττει τὴν πλάνην ἀλλὰ καὶ ἐκφράζει βαθὺν σεβασμὸν πρὸς αὐτήν· κρημνίζει χαμαὶ τὸ ἄγαλμα καὶ εἶτα καθήμενος ἐν μέσῳ τῶν ἐρείπιων ἐπαινεῖ τὴν πλαστικὴν καλλονὴν τοῦ συντριβέντος· ἐνταφιάζει τὸν Ἐσταυρωμένον, καὶ χεεὶ δάκρυα ἀρρήτως θλιβερὰ καὶ ἡδέα, θρηνῶν αὐτὸν ὅτι ὑπέφερε καὶ ἀπέθανε, καὶ θρηνῶν ἑαυτὸν διότι δὲν πιστεύει εἰς τὴν θεϊότητα τοῦ εὐγενεστάτου θύματος ἐκ τῶν χυσάντων ἐπὶ τῆς γῆς τὸ αἰμά των.

Ὁ Ἐρνέστος Ῥενάν εἶνε φιλέλλην, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διαπύρως λατρεύοντες τοὺς προγόνους ἀγαπῶσι καὶ τοὺς ἐπιγόνους· Ἐπεσκέψατο δὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα τῷ 1865 καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐνεπνεύσθη τὸν θερμὸν ἐκείνον πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ὕμνον, ὃν ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασί του· Ὡσεὶ δὲ προώριστο ὅσον τὸ δυνατόν πλεό-τερον νὰ συνδεθῆ μετὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς αὐτοῦ κ. Ψυχάρης εἶνε Ἕλλην.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

ΑΙ ΜΙΚΡΑΙ ΑΔΕΛΦΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Maxime Du Camp)

Ἀφιερῶται τῷ θεραπευτῆρῳ « Ὁ Εὐαγγελισμὸς »

Β'. ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἀφῆτας τὸ θορυβῶδες ἐστιατόριον, ἀνέβην τὴν κλίμακα, διήλθον διὰ τοῦ θεραπευτηρίου, ὅπου ἄρρωστοὶ τινες ἐπιθάνατο· ἔκειντο ἐκτάδην, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἀνιάτων. Οἱ παράλυτοι καὶ οἱ παλιμπαίδες, ἀναίσθητοι καὶ δυσώδει, ἐκκριμῶντο ἢ ἤσαν προσηλωμένοι εἰς τὰ ἐνδύμυχα ὄνειρα, ἃ ἡ θελησίς των δὲν ἐδύνατο νὰ ἐρμηνεύτῃ, καὶ δὲν ἤκουον κἂν τὰ τύμπανα, τὰ ὁποῖα ἐκρότου ἐπ' αὐτοὺς εἰς τὸ κάτω πάτωμα. Ἀλλὰ συμμετεῖχον ὅμως καὶ αὐτοὶ τῆς ἐορτῆς, λαβόντες πορτογάλλιον, τὸ ὁποῖον μηχανικῶς πῶς περιστρέφον, μὴ εἰδότες τίνα χρῆσιν νὰ κάμωσιν αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτηροῦσα αὐτοὺς ἀδελφὴ δὲν στερεῖται ἐργασίας, καὶ τοὺς ἐγείρει μὲν πίπτοντας, τοὺς ἐμποδίζει νὰ ὀλισθησιῶσιν ἐκ τῆς ἔδρας των, μαρτεῦει τὴν σκέψην, ἣν δὲν δύνανται νὰ ἐκφράσωσιν, ἀπομάσσει τὴν ρίνα καὶ τὰ χεῖλη των, ἀνανεοὶ τὰ πανία, δι' ὧν περιτυλίσσονται ὡς νεογνά. Ἐνίοτε κλαίοντας ἀνευ λόγου προφανοῦς τοὺς θωπεύει καὶ ἐπιφαύει τὰς παρειάς των, ἵνα τοὺς παρηγορήτῃ. Ἄλλοτε δοκιμάζουσι εἰς μάτην νὰ λάβωσι ταμβάκον. Αἱ ἀδελφαὶ τοὺς βοηθοῦσι, τοὺς ἀνακινεῖουσι, τοὺς ἀποκοιμίζουσι. Μικραὶ Ἀδελφαὶ τῶν ἀπόρων, εἶθε ἀξιοθαύμαστοι.

Ὁ κῆπος εἶνε μέγας καὶ τὸν ὀνομάζουσι Ἐπαυλίον· ἔχει δὲ κομψοὺς οἰκίσκους, ὅπου αἱ κληματαίδες ἐξαπλοῦσι τοὺς βοστρίχους των. Ἀνάγκη νὰ γείνωσι καὶ τίνα παραρτήματα, πλυντήριον ἦτον ψυχρὸν, καὶ ὑπνωτήρια ἐπιτρέποντα φιλοξενίαν εὐρύτεραν. Λυπηρὸν εἶνε ἡ ἀκούη τις τὴν ἔνδεικν κρούουσαν τὴν θύραν καὶ νὰ γινώσκη, ὅτι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπιτρέπει νὰ δοθῆ αὐτῇ θέσις εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὴν ἐστίαν. Καὶ σκέπτονται μὲν ἡ ἀποκτίσωσιν εὐρυχωρότερα καταστήματα, ἀλλὰ τὰ κτίρια ἐν Παρισίοις εἶνε δαπανηρὰ, ἢ δὲ ἡμερησίᾳ ἐλεημοσύνη μόλις ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἐπιουσίας ἀνάγκας. Ἀκάματοι παρὰ τοῖς ὑποτρόφοις αὐτῶν, οἷς ἐπιδαφιλεύουσι πᾶσαν θωπείαν καὶ ἐπιμέλειαν, αἱ ἀδελφαὶ ἀκολουθοῦσι κανὸν αὐστηρὸν ἐπιβάλλουσαι ἑαυταῖς λιτοτάτην δίαιταν. Εἰς ἐν τῶν καταστημάτων μὲ ἐξέπληξεν ἡ πολυτέλεια τῆς κλινοστρωματῆς. Ἐκαστος ὑπότροφος ἔχει μίαν στιβάδα, δύο στρώματα, ἐν ὑποκεφάλιον, ἐν προκεφάλιον καὶ ἐν ἐφάπλωμα ἐκ πιτλων, δωρηθέντι παρ' ἀνδρὸς ἐλεήμονος. Ἦνοιξα τὴν θύραν τοῦ ὑπνωτηρίου τῶν ἀδελφῶν· τὸ δωμάτιον εἶνε πλακόστρωτον, πρὸ τῶν κλινῶν δὲν ὑπάρχει οὔτε τάπης οὔτε κἂν ψίαθος, ἐπὶ ἐκάστης δὲ κλίνης ἐν ἀχύρινον στρώμα ἢ ἀπλοῦς μᾶλλον σάκος πλήρης φύλλων ἀραβόσιτου. Ἡ κλίνη τῆς ἡγουμένης εὐρίσκεται πλησίον τοῦ παραθύρου καὶ κατὰ τοῦτο μόνον διακρίνεται τῶν ἄλλων. Ἐὰν ἡ τῆς ψυχῆς γαλήνη διδῆ ὕπνον καλόν, βεβαίως κοιμῶνται καλῶς ἐπὶ τοῦ ἀχύρου ἐκείνου. Ἄλλως δὲ δὲν μένουσι πολὺ ἐπ' αὐτοῦ. Εἰς τὰς 10 κατακλίονται, εἰς τὰς 4 1/2 τῆς πρωίας ἐγείρονται. Ὁ κανὼν δὲν ἔχει ἐξαιρέσεις, εἶνε ἀπόλυτος τὸν τε χειμῶνα καὶ τὸ θέρος. Διαρκούσης τῆς νυκτός, δύο μικραὶ ἀδελφαὶ κοιμῶνται πλησίον τοῦ θεραπευτηρίου καὶ μένουσι ὄρθιαι,

Πολὺ ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι ὁ βίος εἶνε διασκέδασις. Ὁ βίος δὲν ἠδονὴ ἀλλ' οὔτε ὀδύνη· εἶνε σοβαρὰ ἐπιχειρήσις, ἣτις ἀνετέθη ἡμῖν, καὶ ἦν ἔχομεν καθήκον νὰ διεξαγάγωμεν καὶ νὰ περατώσωμεν ἐντίμως.